

Place attachment in een krimpregio

Case study: dorpsportvereniging vv Weo uit Woldendorp

Bachelor Project

Thema: Geografie van de Sport

Naam: Tim Blaauw

Studentnummer: s2046768

Begeleider: Gijs van Campenhout

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen

Bachelor: Sociale Geografie en Planologie

Datum: 17-06-2013

Samenvatting

In de huidige literatuur is er nog weinig aandacht voor de link tussen place attachment en bevolkingskrimp. In dit onderzoek worden de concepten place attachment en bevolkingskrimp aan elkaar gelinkt middels een case study bij de dorpsportvereniging vv Weo uit het oost-Groningse Woldendorp. Op deze manier wordt er zicht gegeven op de invloed die bevolkingskrimp heeft op place attachment van leden met hun dorpsportvereniging.

Met behulp van het ‘person-process-place’ model van Scannell en Gifford (2010) worden de verschillende aspecten van place attachment uiteengezet en wordt er een definitie van place attachment gegeven die van toepassing is op dit onderzoek.

Door middel van het afnemen van interviews met vier leden van de vv Weo is data verzameld om de hoofdvraag, *‘In hoeverre wordt place attachment van leden van een dorpsportvereniging beïnvloed door bevolkingskrimp en de gevolgen hiervan?’* van dit onderzoek te kunnen beantwoorden.

De resultaten uit dit onderzoek geven aan dat place attachment van de leden van een dorpsportvereniging gebaseerd is op de sociale contacten die plaatsvinden op bepaalde plekken. Ook prestaties (experience-in-place) en gevoelens van trots zorgen ervoor dat plekken uniek worden voor mensen en dat ze zich verbonden voelen met deze specifieke plekken. Door de dreigende bevolkingskrimp wordt de dorpsportvereniging belangrijker voor de leden, en zijn ze bereid zich extra in te zetten. In dit onderzoek blijkt dat bevolkingskrimp invloed heeft op place attachment.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Probleemstelling	6
1.3 Opbouw van de thesis	7
2. Theoretisch Kader	8
2.1 Theorie	8
2.1.1 Place attachment	8
2.1.2 De ‘person’ dimensie	9
2.1.3 De ‘process’ dimensie	10
2.1.4 De ‘place’ dimensie	12
2.1.5 Bevolkingskrimp	13
2.2 Conceptueel model	15
3. Methodologie	16
3.1 Methoden van dataverzameling	16
3.2 De Respondenten	17
3.3 Analyse van de data	18
3.4 Ethische aspecten	19
3.5 Reflectie	20
3.6 Case Study vv Weo uit Woldendorp	21
4. Resultaten	24
4.1 Verbondenheid met de vv Weo	24
4.2 Belangrijke plekken bij de vv Weo	25
4.3 De invloed van bevolkingskrimp	27
5. Conclusie	29
5.1 Aanbeveling voor verder onderzoek	30
6. Literatuurlijst	31
Bijlagen	33

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 21 februari 2013 verscheen in de Gelderlander het artikel ‘*Plan: coördinator voor krimp bij voetbal*’ waarin de link wordt gelegd tussen voetbalverenigingen en bevolkingskrimp in een regio.

In het artikel stelt de KNVB voor om een coördinator 'krimp' aan te stellen voor de ruim zeventig amateurvoetbalclubs in de Achterhoek. Deze “krimpcoördinator” moet de komende jaren voetbalclubs en gemeenten gaan begeleiden bij het fenomeen bevolkingskrimp. De bevolkingskrimp zal vermoedelijk leiden tot minder leden waardoor het voortbestaan van clubs in gevaar kan komen. (de Gelderlander, 2013)

Volgens de bevolkingsprognosecijfers van het Centraal Bureau van Statistiek zal de bevolking in de komende vijftig jaar eerst nog licht toenemen, maar daarna gaan afnemen. We krijgen vanaf 2035 te maken met een bevolkingsafname in Nederland (CBS, 2013; pbl, 2010). Ook nu al zijn er verschillende regio's in Nederland die te maken hebben met bevolkingsafname. De Eemsdelta in oost-Groningen, Parkstad-Limburg en Zeeuws Vlaanderen zijn voorbeelden van deze zogenaamde krimpregio's. De bevolkingskrimp kan grote gevolgen hebben voor het voorzieningenniveau in het krimpgebied. Afname van zorgvoorzieningen en afname van publieke voorzieningen zoals openbaar vervoer en scholen zijn voorbeelden van de gevolgen die bevolkingskrimp kan veroorzaken in een gebied (Rijksoverheid, 2013). Ook afname van sportfaciliteiten in een krimpgebied behoort tot de mogelijke gevolgen van bevolkingskrimp in een regio (Rijksoverheid, 2013). Door de bevolkingskrimp kunnen sommige sportverenigingen te maken krijgen met teruglopende ledenaantallen waardoor het moeilijker zal worden om teams in stand te houden en deel te nemen aan competities (Huis voor de sport Limburg, 2013). Met name in de jeugd zullen er door teruglopende ledenaantallen problemen kunnen ontstaan vanwege de vergrijzing die in de krimpgebieden optreedt als gevolg van wegtrekkende jongeren.

Het mogelijke gevaar van opheffing van sportclubs, zoals plaatselijke voetbalverenigingen, is dat het een impact heeft op de levens van leden en de leefbaarheid in dergelijke plaatsen. Met het verdwijnen van sportverenigingen verdwijnen niet alleen sportvoorzieningen, maar daarmee ook plaatsen die van grote sociale waarde kunnen zijn. Zo blijken voetbalclubs in veel kleinere dorpen als een bindende sociale factor te fungeren voor de dorpsgemeenschap

(Pvda, 2013). In en op de sportverenigingen vind veel sociale interactie tussen mensen uit de dorpen plaats en wordt er een emotionele verbondenheid tussen mensen en het dorp gecreëerd. Deze emotionele verbondenheid met een plek, in de literatuur beschreven als place attachment (Hernandez en Hidalgo, 2001), wordt vaak niet genoemd als er onderzoek wordt gedaan naar bevolkingskrimp en de gevolgen ervan.

In veel onderzoek naar de gevolgen van bevolkingskrimp worden voornamelijk de fysieke aspecten (verdwijnen huishoudens en verdwijnen voorzieningen) benoemd (Kuiken, 2012; Van Dam et al., Baris, 2010), en is er weinig aandacht voor de sociaal-culturele aspecten van de gevolgen van bevolkingskrimp. Naast het faciliteren van sportactiviteiten, fungeren sportverenigingen ook als plaats voor sociale interactie. Op deze manier wordt er een emotionele binding gecreëerd tussen mensen uit het dorp en specifieke plekken, en wordt de sportvereniging meer dan alleen een plek om te sporten. De gevolgen van bevolkingskrimp op deze emotionele binding met de sportvereniging is weinig onderzocht, terwijl dit sociaal-culturele aspect toch zeer relevant en aanwezig is in de door bevolkingskrimp getroffen gebieden. Dit onderzoek hoopt bij te dragen aan het zichtbaar maken van de gevolgen van bevolkingskrimp op de emotionele binding van mensen met de dorps sportvereniging.

1.2 Probleemstelling

De doelstelling van dit onderzoek is om inzicht te vergaren in de veranderingen die optreden met betrekking tot place attachment als mensen hun dorps sportvereniging bedreigd zien worden door bevolkingskrimp.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt dan ook als volgt: *In hoeverre wordt place attachment van leden van een dorps sportvereniging beïnvloed door bevolkingskrimp en de gevolgen hiervan?*

De deelvragen van dit onderzoek luiden als volgt:

Welke aspecten spelen een rol in place attachment?

Wat is bevolkingskrimp en wat zijn de gevolgen hiervan voor publieke voorzieningen en sportverenigingen?

Welke aspecten van place attachment spelen een rol bij de leden van een dorps sportvereniging?

Welke invloed hebben de gevolgen van bevolkingskrimp op place attachment van leden met hun dorps sportvereniging?

1.3 Opbouw van de thesis

Na dit inleidende hoofdstuk waarin eerst de aanleiding en de motivatie is gegeven voor het doen van dit onderzoek en vervolgens de hoofd- en deelvragen uiteen zijn gezet in de probleemstelling, wordt in hoofdstuk 2 het theoretisch kader gepresenteerd.

In het theoretisch kader staan de verschillende theorieën en concepten omtrent de begrippen place attachment en bevolkingskrimp. De eerste twee deelvragen worden hier met behulp van de wetenschappelijke literatuur beantwoord. Daarnaast is in hoofdstuk 2 het conceptueel model te vinden, welke een visuele weergave is van de link tussen de concepten place attachment en bevolkingskrimp.

Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de methodologie gepresenteerd waarin de methode van onderzoek, de analyse van de verkregen data, en de ethische vraagstukken aan bod komen. Daarnaast staat hier een overzicht van de respondenten die hebben meegewerkt aan dit onderzoek, en wordt er kort gereflecteerd op het proces van dataverzameling en de analyse van de data.

In hoofdstuk 4 zijn de resultaten van dit onderzoek uiteengezet. Hier worden de meest opvallende resultaten besproken ter ondersteuning van de beantwoording van de onderzoeksvraag.

Ten slotte wordt in hoofdstuk 5 dit onderzoek afgesloten met de conclusie waarin de hoofdvraag van dit onderzoek beantwoord wordt. Daarnaast wordt er een aanbeveling gedaan voor toekomstig onderzoek naar dit onderwerp.

2. Theoretisch Kader

In het theoretisch kader worden de kernbegrippen uit dit onderzoek, place attachment en bevolkingskrimp, uiteengezet.

2.1 Theorie

2.1.1 Place attachment

Place attachment, de binding van mensen met een specifieke plaats, is veel bestudeerd en onderzocht in de sociale wetenschappen en kent verschillende vormen en definities. Vaak worden verschillende begrippen door elkaar gebruikt die veelal op hetzelfde neerkomen waardoor er onduidelijkheid ontstaat omtrent het begrip place attachment (Hernandez en Hidalgo, 2001).

Vanwege de vele definities van het begrip place attachment hebben Scannel en Gifford (2010) een driedimensionaal model ontwikkeld waarin ze de verschillende definities hebben beoordeeld en samengevoegd. Het “person-process-place” model (zie figuur 1) heeft de verschillende concepten over place attachment uit elkaar getrokken om zo een geschikte definitie van place attachment te kunnen geven bij andere onderzoeken (Scannel en Gifford, 2010).

Scannel en Gifford (2010) stellen dat het concept place attachment een multidimensionaal concept is met drie dimensies: de persoon, het psychologische proces en de plaats.

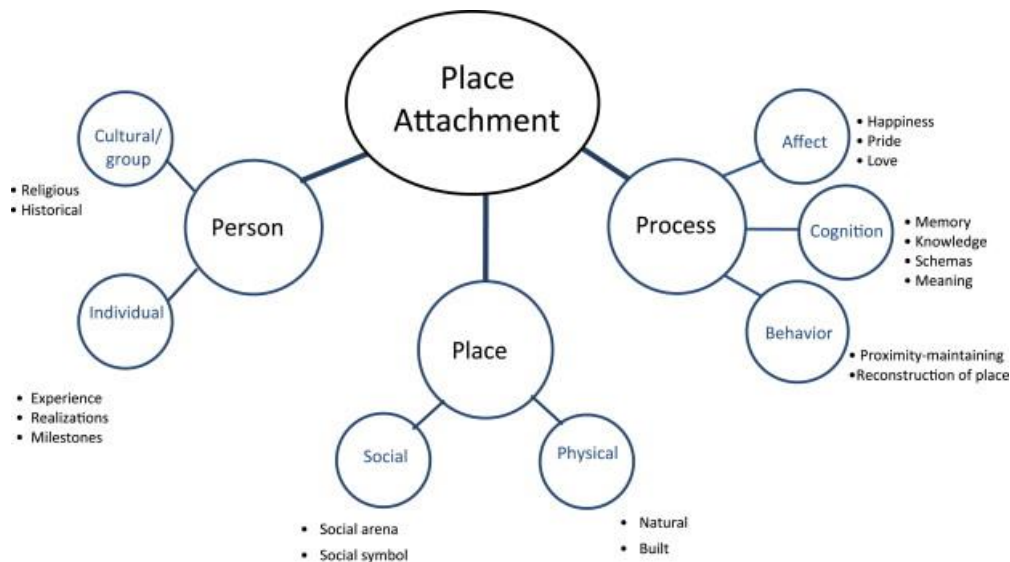
“The first dimension is the actor or person: who is attached? To what extent is the attachment based on individually and collectively held meanings?”

The second dimension is the psychological process: how are affect, cognition, and behavior manifested in the attachment?”

The third dimension is the object of the attachment, including place characteristics: what is the attachment to, and what is the nature of, this place?” (Scannel en Gifford, 2010, p. 2)

Met behulp van het model van Scannel en Gifford(2010) kan worden gekozen voor de concepten en definities die voor een betreffend onderzoek het best te hanteren zijn.

Aan de hand van het model van Scannell en Gifford (2010) wordt in dit onderzoek de verschillende literatuur over place attachment uiteengezet.

Figuur 1: “person-process-place” model (Bron: Scannell en Gifford, 2010)

2.1.2 De ‘person’ dimensie

In de ‘person’ dimensie van Scannell en Gifford (2010) worden twee soorten place attachment onderscheiden. Place attachment van het individu tegenover place attachment van een bepaalde groep.

Voor het individu wordt de binding met een bepaalde plek gecreëerd door ervaringen en successen op bepaalde plekken (Scannell en Gifford, 2010).

Ook Manzo (2005) stelt dat de verbondenheid van mensen met bepaalde plekken voortkomt uit de ervaringen die mensen op bepaalde plekken hebben. Belangrijke gebeurtenissen of momenten op plekken zorgen voor de verbondenheid van mensen met bepaalde plekken. Het zijn niet alleen de fysieke kenmerken van plekken die zorgen voor de verbondenheid met die plekken, maar het is vooral de ““experience-in-place” which creates meaning” aldus Manzo (2005, p. 74).

Van Campenhout en Van Hoven (2013) stellen dat place attachment gecreëerd wordt door prestaties en gebeurtenissen op bepaalde plekken. In hun onderzoek naar de place attachment van leden met hun lokale rugbyclub in Auckland komt naar voren dat de emotionele verbondenheid van mensen met bepaalde plekken voornamelijk gebaseerd is op de ervaringen op die plekken. Een citaat uit het onderzoek van Van Campenhout en Van Hoven (2013) onderstreept dit: “The meaning and attachment to Colin Maiden Park is based on all events performed at places of the AURFC (Auckland University Rugby and Football Club), because they are intertwined and together make Colin Maiden Park; the place of the AURFC”.

De emotionele verbondenheid met plekken van een bepaalde groep is gebaseerd op de gedeelde betekenis van een specifieke plek voor de leden van deze groep (Scannell en Gifford, 2010). Op basis van gedeelde historie, waarden, religie en/of gebruiken kunnen groepen mensen bepaalde plekken dezelfde waarde toedichten en zich gezamenlijk verbonden voelen met deze plekken (Scannell en Gifford, 2010).

Mazumdar en Mazumdar (2004) stellen bijvoorbeeld dat religie zorgt voor een collectieve place attachment van een bepaalde groep mensen. Door religie krijgen bepaalde plekken als Jeruzalem en Mekka betekenis voor verschillende groepen gelovigen. Met deze heilige plekken voelen grote groepen mensen zich emotioneel verbonden waardoor er sprake is van een collectieve place attachment (Mazumdar en Mazumdar, 2004).

2.1.3 De ‘process’ dimensie

De ‘process’ dimensie in het model van Scannell en Gifford (2010) is gebaseerd op de emoties van mensen die de verbondenheid met de plek creëren.

Het model van Scannell en Gifford (2010) onderscheid drie psychologische aspecten van place attachment: “affect, cognition, and behavior” (Scannell en Gifford, 2010, p. 3)

‘Affect’

Onder ‘affect’ vallen de emoties die mensen ervaren op bepaalde plekken die zorgen voor de verbondenheid met deze plekken. In veel onderzoeken worden emoties gezien als belangrijke eigenschap voor de verbondenheid met die plekken (Hernandez en Hidalgo, 2001; Manzo, 2005). Gevoelens van geluk, liefde en trots op bepaalde plekken zijn voorbeelden van emoties die ervoor zorgen dat mensen zich verbonden voelen met plekken (Scannell en Gifford, 2010).

In Hernandez en Hidalgo (2001) wordt het begrip place attachment aangeduid als zijnde ‘a positive affective bond between an individual and a specific place’ (Hernandez en Hidalgo, 2001, p. 274). Hernandez en Hidalgo (2001) geven met deze definitie echter een eenzijdig beeld, namelijk dat de verbondenheid met een plek altijd positief is en gecreëerd wordt door positieve emoties op deze specifieke plek. In andere onderzoeken van Van Campenhout en Van Hoven (2013) en Manzo (2005) wordt er ook rekening gehouden met het feit dat negatieve emoties op een plek kunnen zorgen voor verbondenheid met die plek. Van Campenhout en Van Hoven geven hiervan een goed voorbeeld: ‘People can, for example, become attached to a specific place on the side of a road when they have experienced an

unexpectedly loss of a person due to an accident' (Van Campenhout en Van Hoven, 2013, p. 8). De verbondenheid van mensen met een specifieke plek hoeft dus niet altijd positief te zijn.

'Cognition'

Cognitieve elementen kunnen voor mensen ook voor verbondenheid zorgen met bepaalde plekken (Scannell en Gifford, 2010). Herinneringen, overtuigingen en bekendheid met plekken kan volgens Van Campenhout en Van Hoven (2013) zorgen dat bepaalde plekken uniek worden voor individuen, welke op deze manier een verbondenheid met de plek creëren. In het onderzoek van Van Campenhout en Van Hoven (2013) komt bijvoorbeeld naar voren dat herinneringen en gebeurtenissen uit het verleden door middel van foto's en oude shirts, gevoelens van trots oproepen bij de leden van de rugbyclub. Op deze manier dragen cognitieve elementen bij aan de verbondenheid die mensen voelen met een plek. In dit onderzoek kunnen belangrijke sportprestaties bijvoorbeeld emotionele gevoelens oproepen en op deze manier verbondenheid creëren met de plek.

'Behavior'

Het laatste aspect van de 'process' dimensie wordt gevormd door het gedrag van mensen op bepaalde plekken. Place attachment van mensen ontstaat door de gedragingen en activiteiten van mensen die plaats vinden op bepaalde plekken (Van Campenhout en Van Hoven, 2013). In het onderzoek van Van Campenhout en Van Hoven (2013) worden voornamelijk sociale interactie en de sportactiviteiten gezien als dergelijke activiteiten op een plek waardoor de binding tussen mensen en plekken gecreëerd wordt. Ook in het onderzoek van Low en Altman (1992), in Hernandez en Hidalgo (2001) wordt de verbondenheid met een plek gelinkt aan de sociale relaties van mensen op die plekken. De verbondenheid van mensen wordt niet gecreëerd met de plek zelf, maar met de activiteit (in dit geval de sociale relaties) die plaatsvinden op deze plek Low en Altman (1992), in Hernandez en Hidalgo (2001). In dit onderzoek is het aspect 'behavior' vooral gericht op de sociale interactie en de sportactiviteiten op plekken waardoor deze plekken betekenis krijgen en belangrijk worden voor mensen.

2.1.4 De 'place' dimensie

De 'place' dimensie is volgens Scannell en Gifford (2010) de belangrijkste dimensie van place attachment. De 'place' dimensie is opgesplitst in twee eenheden, "physical en social place attachment" (Riger en Lavrakas, 1981). De 'physical' place attachment komt naar voren in onderzoek van Manzo (2005) waarin voornamelijk de fysieke objecten van een plaats als belangrijk worden beschouwd door mensen.

Ook Stedman (2003) stelt dat de fysieke kenmerken van plekken een belangrijke plaats innemen bij het creëren van place attachment van mensen. In het onderzoek van Stedman (2003) naar de waardering van landschappen komt naar voren dat fysieke objecten in het landschap een belangrijke rol spelen in het verbonden voelen van mensen met dergelijke landschappen. Echter zijn het niet de fysieke objecten op zich die de verbondenheid creëren, maar de betekenis die deze objecten representeren (Stedman, 2003). Ook Shumaker & Taylor (1983, in Stedman, 2003) stellen dat mensen zich verbonden voelen met plekken vanwege de fysieke kenmerken van die plekken. Opvallende fysieke objecten in het landschap worden door mensen als belangrijk en waardevol gezien, waardoor de verbondenheid met deze fysieke objecten ontstaat (Shumaker & Taylor, 1983, in Stedman, 2003).

In het model van Gifford & Scannell (2010) wordt uitgelicht dat place attachment ook kan ontstaan vanuit sociale contacten. De 'social' place attachment van mensen komt voort uit het feit dat plekken die sociale relaties faciliteren belangrijk gevonden worden door mensen (Scannell en Gifford, 2010). Door de sociale banden met mensen en de vertrouwdheid van deze sociale banden wordt er een verbondenheid met de plek gecreëerd (Riger en Lavrakas, 1981).

In het onderzoek van Hernandez en Hidalgo (2001) worden de 'physical' place attachment en de 'social' place attachment met elkaar vergeleken, en blijkt dat de 'social' place attachment groter is dan de 'physical' place attachment.

De link tussen place attachment en sport in rurale gemeenschappen wordt in de literatuur al gelegd. In Tonts en Atherley (2010) komt naar voren dat sport een centrale rol inneemt in vele rurale gemeenschappen in Australië. De lokale sportclub wordt neergezet als "centrale plek voor harmonieuze sociale contacten" (Jones, 2000, in Tonts & Atherley, 2010, p. 384), terwijl de lokale sportclub ook wordt gezien als "een belangrijke plaats voor sociale interactie en ontmoeting" (Frankenberg, 1957, in Tonts en Atherley, 2010, p. 384).

Op basis van de discussie in de literatuur is er besloten om in dit onderzoek place attachment als volgt te gebruiken: De emotionele band van een individu met de voetbalvereniging Weo en hieraan gerelateerde plekken, gebaseerd op de persoonlijke ervaringen van het individu en de sociale vertrouwensbanden met medeleden (Scannell en Gifford, 2010, Hernandez en Hidalgo, 2001).

2.1.5 Bevolkingskrimp

De term bevolkingskrimp lijkt een vrij eenduidige definitie te hebben, namelijk: de afname van de bevolking in een bepaald gebied. Echter worden er verschillende definities op na gehouden in de verschillende literatuur als het gaat om bevolkingskrimp. In van Dam et al. (2006) wordt uitgelicht dat ook van bevolkingskrimp gesproken kan worden als het aantal huishoudens in een gebied afneemt, of als een bepaalde bevolkingsgroep in aantal afneemt (bijvoorbeeld jongeren).

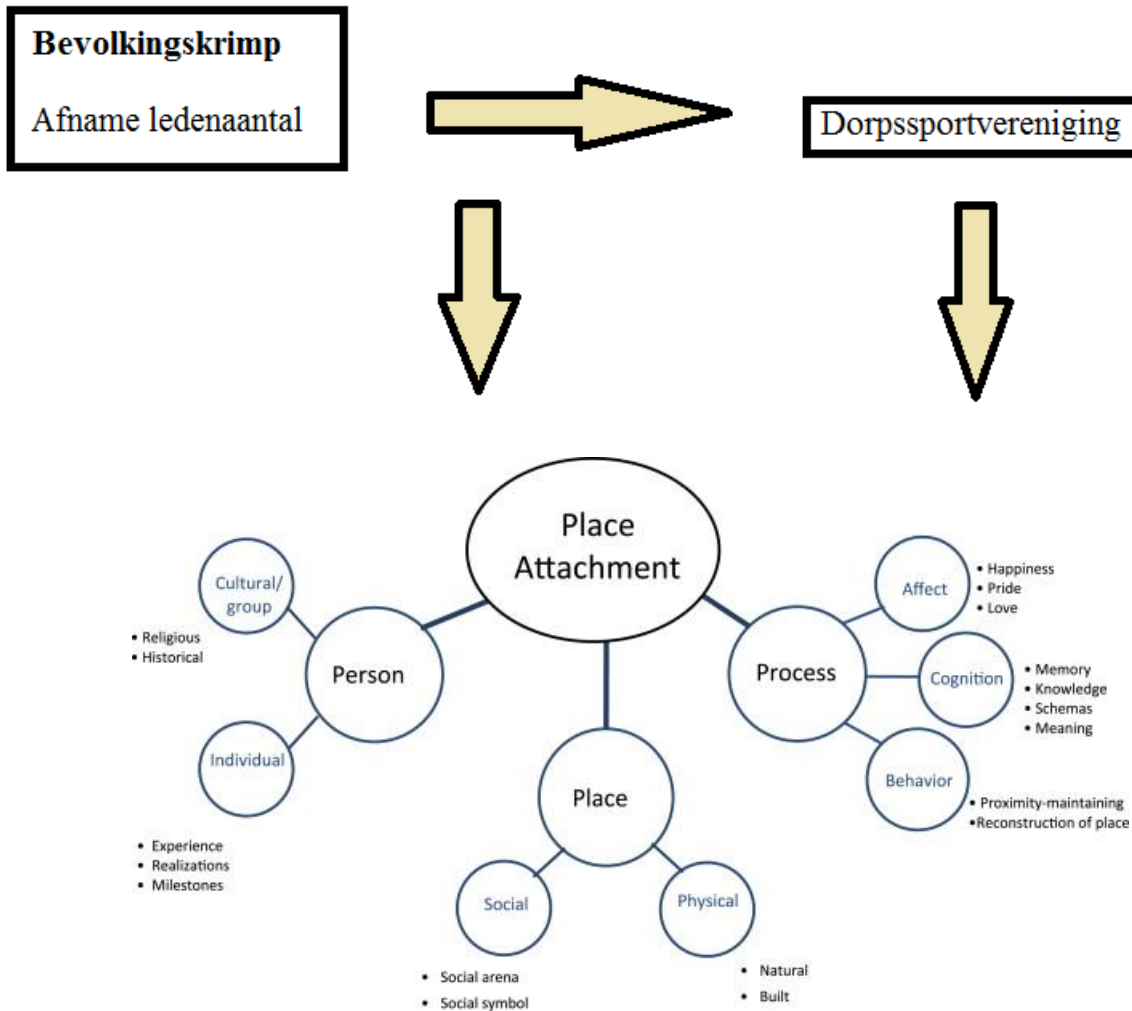
In dit onderzoek is vooral de afname van de bevolking van belang als zijnde bevolkingskrimp aangezien de afname van ledenaantallen de grootste zorg is van sportverenigingen in krimpgebieden. In dit onderzoek zal bevolkingskrimp dan ook puur en alleen de afname van de bevolking betekenen.

Krimp kan zowel positieve als negatieve gevolgen hebben (Baris, 2010), maar de meeste krimpgebieden ondervinden vooral de negatieve gevolgen van bevolkingskrimp. “Een krimpende woningvraag, leegstand, prijsdalingen, verpaupering, het verdwijnen van voorzieningen en een toenemende werkloosheid kunnen elkaar versterken en tot verslechtering van de leefomstandigheden leiden”(Baris, 2010, p. 9). Een goed voorbeeld hiervan is het Groningse gehucht Ganzedijk waarvoor in 2008 sloopplannen werden gemaakt omdat het door bevolkingskrimp een ‘spookdorp’ dreigde te worden. Voorzieningen verdwenen en huizen kwamen leeg te staan waardoor het gehucht verpauperde en de leefomstandigheden voor de bewoners achteruit gingen (Geschiedenis 24, 2008).

In dit onderzoek worden de concepten place attachment, bevolkingskrimp en de dorps sportvereniging aan elkaar gelinkt. Uit de theorie blijkt dat bevolkingskrimp in de vorm van afname van bevolkingsaantallen invloed kan hebben op voorzieningen en dus ook op sportvoorzieningen en faciliteiten. De sportverenigingen in dorpen worden gezien als belangrijke plekken voor sociale interactie (Jones, 2000, in Tonts & Atherley, 2010, p. 384).

Door deze sociale interactie kunnen mensen verbondenheid met de plek creëren (Scannell en Gifford, 2010), waardoor deze plek belangrijk wordt voor mensen uit de dorpen. Ook de fysieke kenmerken, gebeurtenissen, gevoelens en prestaties op plekken kunnen zorgen voor de verbondenheid van mensen met deze plekken (Scannell en Gifford, 2010). Doordat deze dorpsportverenigingen door teruglopende bevolkingsaantallen in de regio mogelijk in gevaar kunnen komen, kan deze plek waarmee mensen een emotionele verbondenheid hebben onder druk komen te staan of zelfs wegvallen. Deze dreiging van bevolkingskrimp zou de emotionele verbondenheid met de vereniging van mensen kunnen veranderen, hetgeen onderzocht wordt in dit onderzoek.

2.2 Conceptueel model

In het conceptueel model is geprobeerd een visuele weergave te geven van de theorie die van belang is voor het onderzoek en de link tussen place attachment en bevolgingskrimp.

Bevolgingskrimp heeft direct invloed op de dorpssportvereniging, en de effecten van bevolgingskrimp op de dorpssportvereniging kunnen daarop weer gevolgen hebben voor de place attachment van de leden van de dorpssportvereniging. Bevolgingskrimp en de gevolgen hiervan op de dorpssportvereniging kunnen dus uiteindelijk zorgen voor beïnvloeding van de place attachment van de leden van de vv Weo.

3. Methodologie

In dit hoofdstuk wordt er ingegaan op de methode van dataverzameling en hoe deze verlopen is. Vervolgens wordt er kennis gemaakt met de respondenten die hebben deelgenomen aan dit onderzoek en wordt de verkregen data bediscussieerd. Uiteindelijk wordt er ingegaan op de ethische vraagstukken en wordt de case study geïntroduceerd.

3.1 Methoden van dataverzameling

Place attachment gaat over gevoelens en banden met in dit onderzoek de dorps sportvereniging, en de onderzoeker is in dat geval op zoek naar verhalen en ervaringen van individuen. In dit onderzoek is gekozen voor kwalitatief onderzoek omdat het vaak minder gestructureerd is dan kwantitatief onderzoek, waardoor de onderzoeker echt in kan gaan op de unieke persoonlijke ‘point of view’ van de respondenten (Bryman, 2008). Het houden van interviews ligt het meest voor de hand, en het houden van een semigestructureerd interview is dan ook de methode van onderzoek in dit onderzoek (Dunn, 2010). Het houden van een semi gestructureerd interview geeft de onderzoeker de kans om flexibel te zijn in zijn vraagstelling, waardoor de onderzoeker in kan gaan op de persoonlijke ervaringen en verhalen van de respondenten (Bryman, 2008).

In dit onderzoek zijn er vier interviews afgenomen met verschillende leden van de vv Weo. Op 16 April 2013 zijn er in de voetbalkantine van vv Weo drie interviews gehouden met achtereenvolgens de secretaris, de penningmeester en de leider van het eerste elftal. Deze drie interviews waren één-op-één interviews en zijn afgenomen in de bestuurskamer (twee interviews) en de kantine (één interview) van de voetbalvereniging Weo. De interviews zijn dus op een plek afgenomen waar de respondenten zich thuis en vertrouwd voelen.

Op 18 mei 2013 is er via de mail een interview afgenomen met een speler van het tweede elftal van de voetbalvereniging Weo. Deze is afgenomen via de mail omdat de respondent geen mogelijkheid zag voor een één-op-één interview. In de literatuur komt naar voren dat het afnemen van een interview via de mail minder waardevolle informatie kan opleveren. Voornamelijk non-verbale informatie gaat verloren waardoor emoties moeilijker te achterhalen zijn (Selwyn en Robson, 1998) De onderzoeker is zich er van bewust dat een interview via de mail minder waardevolle data oplevert aangezien er niet doorgevraagd kan worden en er dus minder de diepte in gegaan kan worden.

3.2 De Respondenten

Voorafgaand aan dit onderzoek kende ik niemand bij de voetbalvereniging Weo, waardoor ik dus geen ingang had binnen de club om met mensen af te spreken voor dit onderzoek. Tijdens een telefoongesprek met Ria (secretaris) heb ik het onderzoek en het doel ervan uitgelegd waarna zij gelijk enthousiast was en wilde meewerken. Ik had het geluk dat Ria zorgde voor twee andere interviews die ik kon afnemen met verschillende leden binnen de voetbalvereniging Weo, waardoor het vinden van respondenten vrij soepel is verlopen. Uiteindelijk kende ik bij toeval via via een speler uit het tweede elftal waarmee het vierde en laatste interview is afgenomen.

In totaal is er met vier respondenten een interview afgenomen (figuur 2), waarvan de jongste 18 jaar is en de oudste 65 jaar. Twee respondenten zijn bestuursleden van de vv Weo (Secretaris en penningmeester), één respondent is leider van het eerste elftal, en één respondent is speler van het tweede elftal.

In bijgevoegde citaten in dit onderzoek is er voor de respondenten een ‘nickname’ gebruikt om de privacy van de respondenten te kunnen waarborgen.

In de bijlage kan de gehele interviewgide gevonden worden.

Nickname	Duur betrokkenheid	Functie binnen vv Weo	Leeftijd
Ria	11 jaar	Secretaris	65
Hans	35 jaar	Leider eerste elftal	64
Ronald	46 jaar	Penningmeester	56
Erik	3 jaar	Speler tweede elftal	18

Figuur 2: karakteristieken respondenten (Bron: Tim Blaauw)

3.3 Analyse van de data

Na het houden van de verschillende interviews zijn ze volledig getranscribeerd zodat er geen waardevolle informatie verloren is gegaan. Vervolgens zijn de interviews ingevoerd in het programma Atlas.ti en hiermee geanalyseerd. Het geven van codes aan bepaalde delen transcript in het programma Atlas.ti zorgt ervoor dat je een overzichtelijk beeld hebt van de verkregen data. In dit onderzoek zijn de codes clubbinding, vv Weo belangrijk, leefbaarheid en plekken (kantine en veld) gebruikt om place attachment bij de respondenten te achterhalen. De codes afname jeugdaantal, voorzieningen, bevolkingskrimp, betrokkenheid en subsidies zijn gebruikt met betrekking tot het onderwerp bevolkingskrimp en de invloed hiervan op de sportvereniging en de place attachment van de leden van de vv Weo.

Een groot voordeel van werken met het programma Atlas.ti is dat bij de toegekende codes gelijk te zien is welke citaten van de respondenten erbij horen. Op deze manier kun je een duidelijke analyse maken.

In de onderstaande wordcloud (figuur 3) staan de codes die gebruikt zijn in dit onderzoek.

Figuur 3: Wordcloud (Bron: Tim Blaauw)

De bovenstaande gebruikte codes kwamen in verschillende mate voor in de interviews, en hieronder wordt aangegeven hoe vaak de verschillende codes terugkwamen in de interviews.

Clubbinding (17)	Leefbaarheid (6)	Voorzieningen (3)
vvWeo belangrijk (13)	Afname jeugdaantallen (6)	Kantine (3)
Grote betrokkenheid (11)	Gezelligheid (5)	Subsidies (2)
Bevolkingskrimp (9)	Veld (4)	

3.4 Ethische aspecten

De interviews zijn op vrijwillige basis gehouden en er is toestemming gevraagd om de verkregen data te gebruiken voor het onderzoek. Ook zijn de interviews opgenomen op een telefoon met als voorwaarde dat deze bestanden alleen voor het onderzoek gebruikt zouden worden door de onderzoeker en dat deze na uiterlijk een jaar weer vernietigd worden.

Naast deze afspraken moet de onderzoeker er zich altijd van bewust zijn dat hij een bepaalde machtspositie heeft die de respondent zou kunnen afschrikken. Verschil in leeftijd, opleidingsniveau en geslacht kunnen invloed hebben op het resultaat en hiermee dient dan ook rekening gehouden te worden.

Vanaf het eerste contact is gelijk geprobeerd duidelijk te maken dat de onderzoeker enkel en alleen geïnteresseerd is in de persoonlijke verhalen, ervaringen en gevoelens van de respondenten bij de vv Weo, zonder de indruk te wekken dat de onderzoeker een oordeel gaat vellen over de vereniging, of advies gaat geven aan de vereniging. Voor het onderzoek is het belangrijk dat de respondenten dit gelijk te weten krijgen om terughoudendheid omtrent dit onderwerp te voorkomen. Daarnaast is de respondenten verteld dat ze op elk moment mogen stoppen met het interview, of even pauze mogen houden.

3.5 Reflectie

De dataverzameling voor dit onderzoek is over het algemeen vrij soepel verlopen. Door een telefoongesprek met de secretaris van de vv Weo had ik eigenlijk gelijk al drie interviews geregeld met mensen met verschillende functies binnen de vereniging.

De afgenomen interviews zijn prettig verlopen en de respondenten vertelden open en vrij over hun ervaringen en gevoelens bij de vv Weo en de al dan niet dreigende bevolkingskrimp. Over het onderwerp bevolkingskrimp waren de meningen van de respondenten sterk verdeeld. Tijdens het ene interview kwam naar voren dat er nog helemaal geen sprake was van bevolkingskrimp terwijl in het andere interview naar voren kwam dat de jeugdaantallen toch wel terugliepen en dat het op termijn misschien wel een probleem zou kunnen worden.

Mijn vierde interview heb ik helaas via de mail af moeten nemen. Door het interview op deze manier af te nemen heb je als onderzoeker geen kans om dieper op de antwoorden in te gaan om er nog meer uit te halen. Ook de non-verbale reacties van de respondent zijn niet te achterhalen, hetgeen natuurlijk jammer is. Hier ben ik me als onderzoeker van bewust, maar het kon in dit geval helaas niet op een andere manier. Toch heb ik wel wat aan de verzamelde data via de mail gehad omdat de respondent heel duidelijk was in zijn antwoorden en er duidelijk wel even de tijd voor had genomen.

3.6 Case Study vv Weo uit Woldendorp

In noordoost-Groningen heeft de bevolkingskrimp zich ingezet (figuur 4) waardoor het bestaansrecht van verschillende, voornamelijk kleine, dorps sportverenigingen in gevaar kan komen door teruglopende ledenaantallen.

Regio's	Perioden	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Oost-Groningen (CR)	Bevolking aan het einde van het jaar	154302	153809	153063	152172	152004	151530	150782	149815
Delfzijl en omgeving (CR)	Bevolking aan het einde van het jaar	51206	50622	50147	49401	49119	49135	48724	48346

Figuur 4: Bevolkingskrimp oost Groningen vanaf 2005 (Bron Cbs, 2013)

Dit onderzoek is een case study over de dorps sportvereniging vv Weo uit Woldendorp. Dit houdt in dat er één object genomen is als onderzoeksgebied wat in dit geval dus de voetbalvereniging uit Woldendorp is.

Het dorp Woldendorp ligt in oost-Groningen ongeveer dertien kilometer ten zuidoosten van Delfzijl in een regio die te maken heeft met bevolkingskrimp (figuur 6).

Het sportcomplex van de vv Weo ligt aan de Burgemeester Garreltsweg 49 B aan de oostzijde van het dorp (figuur 5).

Figuur 5: Locatie sportcomplex vv Weo (Bron: google.maps.nl, 2013, aangepast door Tim Blaauw)

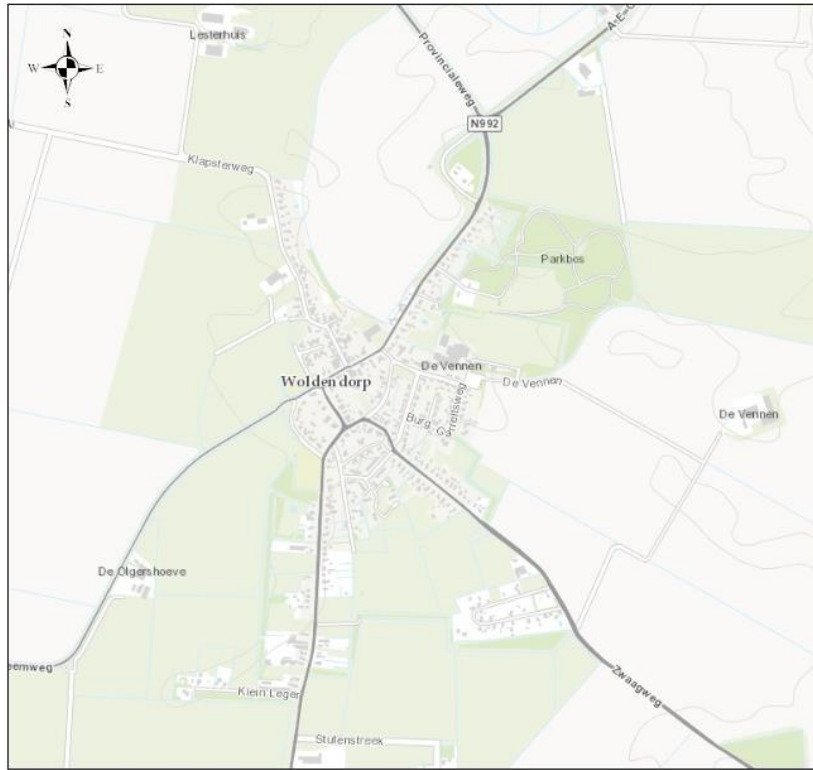
De voetbalvereniging Weo heeft op dit moment drie seniorenelftallen, één B-elftal, één D-team, twee E-teams en één F-team die deelnemen aan competitievoetbal. Hiernaast is er ook nog een 45+ team die in de regio Delfzijl wedstrijdjes speelt tegen andere 45+ teams. Er is op dit moment geen C-elftal en geen A-elftal bij de vv Weo.

De jeugd speelt haar wedstrijden op de zaterdag terwijl de senioren hun wedstrijden op de zondag spelen.

De vv Weo wordt door de respondenten gezien als een gezellige club waar iedereen zich thuis moet kunnen voelen en waar men hard voor elkaar werkt. Volgens Ria is de club te omschrijven als *“een gezelligheidsclub. Het is een club die voor elkaar werkt en nou ja die, we zijn al vanaf 1932 dus we bestaan al heel lang.”*

De vv Weo wordt zoals veel voetbalverenigingen volledig gerund door vrijwilligers die allemaal hun steentje bijdragen aan het goed laten lopen van de voetbalvereniging. De vv Weo kent vele vrijwilligers die op deze manier de vereniging draaiende houden. De respondenten geven aan dat er in veel opzichten genoeg vrijwilligers zijn om alles zo goed mogelijk te laten draaien, maar dat er alleen qua barpersoneel te weinig mensen zijn om het gehele weekend de kantine te bestieren. Vooral de zaterdag bij de jeugd wordt af en toe als moeizaam beschreven. Vrijwilliger Hans zegt hierover: *“Ja nou goed kijk, kantinepersoneel dat lukt niet altijd. Dat komt wel een beetje terug op dezelfde mensen (die ook andere taken vervullen). Het enige wat me wel een beetje zorgen baart is euhm de zaterdagmorgen bij de jeugd, de zaterdagmiddag bij de jeugd. Daar wordt het wel wat trekken zeg maar (gaat moeilijk).”*

Woldendorp

Woldendorp, gemaakt door: Tim Blaauw

Figuur 6: Woldendorp (Bron: Tim Blaauw)

4. Resultaten

In het volgende hoofdstuk zullen de resultaten van dit onderzoek besproken worden.

Allereerst wordt er ingegaan op de eventuele place attachment van de leden met de vv Weo, en op welke manier deze verbondenheid met de sportvereniging gecreëerd wordt. Hierna wordt ingegaan op de invloed van bevolkingskrimp op de place attachment van de leden van de vv Weo.

In bijgevoegde citaten in dit hoofdstuk is er voor de respondenten een ‘nickname’ gebruikt om de privacy van de respondenten te kunnen waarborgen.

4.1 Verbondenheid met de vv Weo

De respondenten geven aan dat de vv Weo zeer belangrijk is voor henzelf en dat het een belangrijke rol speelt in hun leven, omdat de respondenten al zo lang betrokken zijn bij de vereniging en hier veel tijd doorbrengen. Respondent Ronald omschrijft het belang van de club voor hemzelf als volgt: *“Euhm, nou ja ik heb m`n hele leven hier zelf al gesport binnen deze vereniging binnen allerlei leeftijden en op allerlei niveaus euhm.. dus ja het is wel belangrijk voor mij!”*

Het feit dat respondent Ronald altijd bij de vv Weo gevoetbald heeft, roept voor hem positieve gevoelens bij de club op. Deze herinneringen aan vroeger die in het model van Scannell en Gifford (2010) worden aangehaald in de ‘process’ dimensie van place attachment maken de dorps sportvereniging belangrijk.

Ook voor de leefbaarheid in het dorp willen de respondenten zich graag inzetten. Naast het feit dat de respondenten de vereniging als belangrijk beschouwen wordt ook het dorp, en dan met name de leefbaarheid in het dorp als belangrijk beschouwd. De vereniging speelt hierin een essentiële rol aangezien veel mensen uit het dorp elkaar hier ontmoeten. Respondent Hans zegt hierover, *“het is één van de dingen die bij de leefbaarheid van een dorp, ja daar belangrijk in is. En dat is het verenigingsleven, en dan voetbal in het bijzonder in ons geval. Dus daar strijden we ook altijd voor om dat zo goed georganiseerd te hebben (lacht).”*

Dat een dorps sportvereniging een belangrijke plek voor ontmoeting en sociale interactie is waardoor mensen zich verbonden voelen met deze plek komt in veel onderzoeken naar voren (Scannell en Gifford, 2010; Tonts en Atherley 2010; Hernandez en Hidalgo, 2001; Riger en Lavrakas, 1981). Ook in dit onderzoek blijkt de dorps sportvereniging de plek waar de mensen

sociale contacten hebben en onderhouden. Zo reageert respondent Ronald op de vraag waar hij zijn sociale contacten heeft als volgt: *“die (sociale contacten) heb ik vooral bij de vereniging ja”*.

De vv Weo blijkt dus zoals gesteld in het onderzoek van Scannell en Gifford (2010) een arena voor sociale interactie waardoor mensen de dorpssportvereniging belangrijk vinden en zich er verbonden mee voelen.

4.2 Belangrijke plekken bij de vv Weo

De kantine, het veld en de bestuurskamer worden als belangrijke plekken bij de vv Weo gezien door de respondenten. In verschillende onderzoeken worden zulke plekken gezien als fysieke objecten waarmee mensen een emotionele verbondenheid creëren (Stedman, 2003). In andere onderzoeken komt echter naar voren dat deze verbondenheid niet uitsluitend wordt gecreëerd door de fysieke objecten op zichzelf, maar door de ‘experiences in place’, de sociale contacten op een plek en de (symbolische) betekenissen van dergelijke plekken (Scannell en Gifford, 2010; Van Campenhout en Van Hoven, 2013; Manzo, 2005; Hernandez en Hidalgo, 2001).

De bestuurskamer wordt met name door (ex-)kaderleden als een belangrijke plek omschreven aangezien ze er vele uren doorbrengen en er besluiten worden genomen voor de vereniging. Vrijwilliger Hans zegt over de bestuurskamer: *“En euhm ja bestuurskamer heb ik weet ik hoeveel uren door gebracht dus euhm, die is wel belangrijk voor mij”*.

Ook het veld wordt als belangrijke plek voor de respondenten beschouwd omdat het hier allemaal moet gebeuren. De prestaties op het veld zorgen ervoor dat deze plek belangrijk gevonden wordt door de respondenten. De ‘experience-in-place creates meaning’ uit het onderzoek van Manzo (2005) komt hierbij duidelijk naar voren. Respondent Erik verwoordt het belang van het veld voor hem als volgt: *“Het voetbalveld[..]omdat ik daar doe wat ik het liefste doe, en dat is voetballen”*.

Ook respondent Ria is altijd aanwezig tijdens de wedstrijden van het eerste elftal en is fanatiek supporter. Ria vindt het belangrijk dat er sportief gepresteerd wordt op het veld en dat laat ze dan ook duidelijk merken. *“Ja, het mag prima gezellig zijn, maar je moet ook knallen op het moment dat het moet”*. Hier wordt nogmaals zichtbaar dat de prestaties op plekken belangrijk zijn voor de binding van mensen met deze plekken en in hoeverre deze plekken betekenis hebben voor mensen (Scannell en Gifford, 2010).

De kantine wordt door de respondenten belangrijk gevonden vanwege de gezelligheid na het voetballen. De derde helft en de daarbij horende sociale contacten zorgen ervoor dat de kantine betekenis krijgt voor de respondenten. Erik zegt: *“En de kantine, want ja de derde helft hoort er natuurlijk ook bij na de wedstrijd!(lacht)”*.

De sociale interactie welke terugkomt in de ‘process’ dimensie uit het model van Scannell en Gifford (2010) speelt een belangrijke rol in het creëren van place attachment van de leden van de vv Weo.

Ten slotte is er in Woldendorp pal naast het sportcomplex van de vv Weo een sporthal geplaatst. Deze sporthal wordt in de wintermaanden ook door leden van de vv Weo gebruikt, en het toenmalige bestuur heeft een groot aandeel gehad in het verwezenlijken van deze sporthal. Respondent Hans is hier duidelijk blij mee en vindt dit een belangrijke plek voor hemzelf. Hans vertelt: *“Maar wat ik zei toen de sporthal is gebouwd, dat was eerst ons trainingsveld [...] en daar ben je wel trots op dat dat gebeurd is zeg maar”*. Uit bovenstaande blijkt dat de binding van mensen met bepaalde plekken, in dit geval de sporthal, gebaseerd is op emoties van mensen op/bij deze specifieke plekken. De gevoelens van trots, welke terugkomen in de ‘process’ dimensie van Scannell en Gifford (2010), zorgen voor de place attachment.

4.3 De invloed van bevolkingskrimp

Dat de bevolkingskrimp zich aan het inzetten is in de regio begint ook langzamerhand merkbaar te worden op de voetbalclub. Met name de jeugdaantallen zijn de laatste jaren wat teruggelopen, zoals Hans verteld: *ja nou dat gaat in golfbeweginkjes. We hebben ook wel eens 3 f-teams gehad en dat is er nu nog maar één. Dus dat loopt wat terug.* Er kunnen nog teams geformeerd worden, maar het gaat de laatste jaren wel hard met het teruglopen van de jeugdaantallen. Ronald verteld: *“Afname jeugd, ik meen dat er volgend jaar op de basisschool zo'n 65 leerlingen zitten, en dat heeft heel lang op 90 leerlingen gezeten. Dus dat komt ook terug in het voetbal. [...] Dat is in een paar jaar snel gegaan.”*

Opvallend is dat de seniorenaantallen de laatste jaren redelijk stabiel zijn gebleven. Dit is opvallend te noemen omdat naar bevolkingskrimp ook de vergrijzing in deze regio om zich heen grijpt (van Dam et al., 2006).

Ondanks het feit dat de jeugdaantallen teruggelopen zijn de respondenten positief over de toekomst van de vv Weo op de korte termijn omdat er een goede basis staat qua vrijwilligers en leden. Over de langere termijn durven de respondenten niet te zeggen wat er gaat gebeuren. De bevolkingskrimp wordt wel serieus genomen en zoals Hans beschrijft, is er wel een bepaalde angst voor de bevolkingskrimp in de regio: *“Ja als er op een gegeven moment euhm zaken zich voor gaan doen zoals dat geschetst wordt dan kan dat ons hier treffen natuurlijk”*.

Wel verwachten de respondenten dat het huidige vrijwilligersbestand zich blijft inzetten voor de vereniging, ook als de ledenaantallen terug lopen. De vv Weo kent een trouw vrijwilligersbestand waarbij vele vrijwilligers graag hun steentje bijdragen. Ook de respondenten zijn vrijwilligers en zetten zich al jaren in voor de vereniging omdat ze zich verbonden voelen met de voetbalvereniging. Angst voor een terugloop in vrijwilligers is er dus niet, aldus Ria: *“Nou, de mensen die betrokken zijn die blijven daarbij (betrokken), daar ben ik van overtuigd. Jahoor”!*

De respondenten zetten zich in voor de vereniging omdat ze zich verbonden voelen met de vereniging. Met de bevolkingskrimp in het achterhoofd, zijn de respondenten veelal geneigd om zich extra in te zetten om alles zo te houden als het tegenwoordig is bij de vv Weo. De voetbalvereniging is belangrijk voor de leefbaarheid in het dorp en de respondenten zelf, en daarom willen de respondenten zich graag extra inzetten. Hans verteld: *“Ja voor zulke dingen*

wel (behoud verenigingen in de dorpen)! Voor zulke dingen wel! Daar ga ik me extra hard voor maken.”

Door de place attachment van de leden met de dorps sportvereniging wordt de vv Weo belangrijker door de dreiging van bevolkingskrimp. Doordat de vereniging als zeer belangrijk wordt beschouwd willen de leden ‘vechten’ voor haar behoud. Erik verwoordt dit als volgt: *“Ja, ik denk dat het voor mij alleen maar belangrijker wordt. Ik zal er wel voor willen ‘vechten’ om de voetbalclub te laten bestaan zoals het nu is. Een voetbalclub waar naast voetbal ook gezelligheid heel belangrijk is, daar wil ik wel mijn best voor doen.”*

Ook Ronald stelt dat de vv Weo belangrijker wordt door de dreigende bevolkingskrimp. Hij zegt hierover: *“Ja, het moet natuurlijk wel belangrijk blijven, en dat zal ook belangrijker blijven! Als je het laat lopen met elkaar, kaderleden of nieuwe kaderleden, dan verdwijnt zo`n club op den duur”.*

Zoals te zien is in bovenstaande citaten heeft de dreigende bevolkingskrimp invloed op de betrokkenheid van de respondenten bij de vv Weo. Hierdoor wordt de emotionele band met de vereniging en daaraan gerelateerde plekken, kort gezegd place attachment, van de respondenten versterkt. Kenmerkend is dat de respondenten willen ‘vechten’ voor wat ze belangrijk vinden, wat in dit geval de dorps sportvereniging vv Weo is.

5. Conclusie

Met dit onderzoek is onderzocht of bevolkingskrimp invloed heeft op de place attachment van leden met hun dorpssportvereniging. In dit onderzoek is dat gedaan middels een case study over de voetbalvereniging Weo.

De invloed van bevolkingskrimp op place attachment van leden met hun dorpssportvereniging komt in dit onderzoek naar voren. Door de dreigende bevolkingskrimp zijn de respondenten zich extra in gaan zetten om zaken in stand te houden zoals ze op het moment zijn. Ook wordt aangegeven dat de club belangrijker wordt voor de leden van de vv Weo aangezien het een plek voor ontmoeting en sociale interactie is, hetgeen volgens Scannell en Gifford (2010) onder de 'process' dimensie valt. Scannell en Gifford (2010) stellen dat deze sociale interactie op bepaalde plekken zorgt voor de creatie van place attachment.

Verder blijkt uit de resultaten van dit onderzoek dat er sprake is van place attachment bij de leden van de vv Weo. De vereniging wordt mede door herinneringen aan vroeger, gevoelens van trots op bepaalde plekken en prestaties op bepaalde plekken ('experience-in-places') gezien als een belangrijke plaats in het leven van de respondenten waarvoor ze zich graag willen inzetten. Scannell en Gifford (2010) scharen deze elementen in hun model onder de 'person' en de 'process' dimensie en stellen dat deze elementen een belangrijke rol spelen bij het creëren van verbondenheid tussen een persoon en een specifieke plek. Ook Van Campenhout en Van Hoven (2013) stellen in hun onderzoek dat sportprestaties bijdragen aan de verbondenheid die mensen voelen met bepaalde plekken.

De plekken die belangrijk zijn voor de respondenten zijn de plekken op het complex waar ze vaak komen (kantine/bar, bestuurskamer, veld) en waar men de sociale contacten onderhoud. De sociale interactie die plaatsvindt op een bepaalde plek waardoor deze plek belangrijk wordt voor mensen zoals aangegeven in het onderzoek van Riger & Lavrakas (1981) komt ook in dit onderzoek naar voren.

Ook de sporthal wordt door een respondent genoemd als zijnde belangrijk, aangezien deze respondent trots is op het feit dat hij mede verantwoordelijk is voor het realiseren van deze sporthal. De gevoelens van trots, terugkomend in de 'process' dimensie van Scannell en Gifford (2010), zorgen hierbij voor de verbondenheid met de plek.

‘a positive affective bond between an individual and a specific place’ (Hernandez en Hidalgo, 2001, p. 274) is duidelijk aanwezig bij de leden van de vv Weo.

De dreigende bevolkingskrimp kan op termijn het dorp Woldendorp en in het bijzonder de vv Weo zeker treffen.

Afname in jeugdaantallen heeft zich de laatste jaren ingezet bij de voetbalvereniging, maar afname van het aantal voorzieningen zoals Baris (2010) in haar onderzoek aangeeft treft het dorp Woldendorp (nog) niet. Opmerkelijk is wel dat de seniorenaantallen stabiel zijn gebleven de afgelopen jaren terwijl vergrijzing toch een belangrijk aspect is van bevolkingskrimp (Van Dam et al., 2006).

De dorpssportvereniging is een belangrijk onderdeel van de leefbaarheid in een dorp als Woldendorp, en mocht de vv Weo wegvallen zal dit grote gevolgen hebben voor het dorp en haar inwoners. Een belangrijke plek waar leden zich verbonden mee voelen valt weg waardoor de leefbaarheid van het dorp achteruit al gaan.

5.1 Aanbeveling voor verder onderzoek

Aan de hand van de resultaten verkregen met dit onderzoek wordt verwacht dat bevolkingskrimp ook invloed heeft op place attachment van leden van andere dorpssportverenigingen. Veel dorpssportverenigingen in krimpregio's kennen immers een vergelijkbare situatie met betrekking tot teruglopende ledenaantallen, waardoor de resultaten verkregen in dit onderzoek ook van toepassing kunnen zijn op deze andere verenigingen. Hier ligt mijns inziens een interessante uitdaging voor verder onderzoek om daadwerkelijk te achterhalen of de resultaten verkregen in dit onderzoek ook voor andere dorpssportverenigingen in een krimpregio gelden.

6. Literatuurlijst

- Baris, J. (2010). Krimp, een nieuwe ruimtelijke opgave: Lessen uit Duitsland. *Nirov*, 19.
- Bryman, A. (2012). *Social research methods*. 4^e editie. New York: Oxford University Press.
- Campenhout, G. van & Hoven, B. van (2013). 'It is where blokes can be blokes': making places in a New Zealand rugby club. *Gender, Place and Culture*.
- Centraal Bureau voor de Statistiek, (2013). *kerncijfers wijken en buurten*. geraadpleegd op 23-05-2013 via <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=70904ned&D1=3&D2=75&D3=2-3&HDR=T&STB=G1,G2&VW=T>.
- Dam, F. van Groot, C. de Verwest, F. (2006). *Krimp en ruimte: Bevolkingsafname, ruimtelijke gevolgen en beleid*. NAI Uitgevers, Rotterdam Ruimtelijk Planbureau, Den Haag.
- Donner, J.P.H. (2011). *Geografische afbakening van de anticipeergebieden*. Ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Den Haag.
- Dunn K. (2010). Interviewing. In Hay, I. (Red.), *Qualitative Research Methods in Human Geography*, 101-138, Ontario: Oxford University Press.
- De Gelderlander, (2013). *Plan: coördinator voor krimp bij voetbal*. geraadpleegd op 01-03-2013 via <http://www.gelderlander.nl/regio/achterhoek/plan-co%C3%B6rdinator-voor-krimp-bij-voetbal-1.3678067>.
- Geschiedenis 24, (2008). *Ganzedijk*. geraadpleegd op 12-06-2013 via <http://www.geschiedenis24.nl/nieuws/2008/februari/Ganzedijk-verdwijnt.html>.
- Scannell, L. & Gifford, R. (2010). Defining place attachment: A tripartite organizing framework. *Journal of Environmental Psychology*, vol. 30(1), 1-10.
- Hernandez, B. & Hidalgo, M. C. (2001). Place Attachment: conceptual and empirical questions. *Journal of Environmental Psychology*, vol. 21, 273-281.
- Huis van de Sport Limburg, (2013). *Krimp*. geraadpleegd op 11-06-2013 via <http://hvds.nl/wp-content/uploads/2013/02/HvdS-Factsheet-krimp-ezine-februari.pdf>.
- Kuiken, J.M. (2012). Maatschappelijke voorzieningen vanuit een krimpend perspectief: Het organiseren van maatschappelijke voorzieningen in het landelijk gebied ten tijde van demografische krimp: een vergelijkende casestudy in West-Brabant. Faculteit der Geowetenschappen, Universiteit Utrecht.
- Manzo, L.C. (2005). For better or worse: Exploring multiple dimensions of place meaning. *Journal of Environmental Psychology*, vol. 25, 67-86.
- Mazumdar, S. & Mazumdar, S. (2004). Religion and place attachment: A study of sacred places. *Journal of Environmental Psychology*, 24(3), 385-397.

Pbl, (2010). *Regionale prognose 2009-2040: Vergrijzing en omslag van groei naar krimp*. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.

Partij van de Arbeid, (2013). *Sport*. geraadpleegd op 29-03-2013 via <http://www.pvda.nl/standpunten/diversen/Sport?p=3>.

Rijksoverheid, (2013). *Bevolkingskrimp*. geraadpleegd op 11-06-2013 via <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bevolkingskrimp/oorzaken-en-gevolgen-bevolkingskrimp>.

Riger, S. & Lavrakas, P. J. (1981). Community Ties: Patterns of Attachment and Social Interaction in Urban Neighborhoods. *American Journal of Community Psychology*, 9(1), 55-66.

Selwyn, N. & Robson, K. (1998). Using e-mail as a research tool. *Social Research Update*, vol. 21.

Stedman, R.C. (2003). Is it really just a social construction? The contribution of the physical environment to sense of place. *Society and Natural Resources*, 16(8), 671-685.

Tonts, M. & Atherley, K. (2010). Competitive sport and the construction of place identity in rural Australia. *Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics*, 13(3), 381-398.

Bijlagen

Bijlage I: Interviewguide

Introductie:

Mijn naam is Tim Blaauw, derdejaars student Sociale Geografie en Planologie aan de Rijksuniversiteit in Groningen. Ik doe een onderzoek naar de emotionele binding van mensen met hun dorpsvoetbalclub in een regio die bedreigd wordt door bevolkingskrimp. Om dit goed te kunnen onderzoeken neem ik met verschillende personen een interview af. Als u het goed vindt neem ik ook met u een interview af.

Omdat u lid bent van de voetbalclub Weo uit Woldendorp, welke in een krimpregio ligt, ben ik geïnteresseerd in uw verhaal.

U kunt er vanuit gaan dat ik vertrouwelijk met de gegeven informatie omga en uw naam zal ook onbekend blijven binnen mijn onderzoek. De resultaten van het onderzoek zullen eind juni beschikbaar zijn en als u wilt kan ik u de resultaten van het onderzoek ook opsturen tegen die tijd. In juni zal ik mijn scriptie ook presenteren binnen mijn opleiding en wellicht worden de resultaten nog gepubliceerd in een wetenschappelijk artikel.

Met uw toestemming neem ik het interview op zodat ik het later makkelijker kan uitwerken en er gaat op deze manier geen waardevolle informatie verloren. Ook dit is vertrouwelijk want ik gebruik het alleen voor mijn onderzoek. Een jaar nadat het onderzoek afgerond is zal de opgenomen data worden vernietigd. Het kan namelijk zijn dat ik de data voor het onderzoek later ook nog nodig heb.

Goede of foute antwoorden bestaan niet, ik ben enkel geïnteresseerd in uw verhalen en ervaringen als het gaat om de voetbalclub en het leven in Woldendorp.

U kunt op elk moment vragen het interview te stoppen of om even pauze te houden (Dunn, 2010).

Inleiding:

Leeftijd:

Geslacht:

Geboorteplaats:

Woonplaats:

Hoelang woont u al op deze plek?

Werk:

Hoelang al lid van de voetbalclub Weo?

Functie binnen de voetbalclub Weo:

Hoe bent u betrokken geraakt bij de voetbalclub Weo?

Waarom bent u betrokken bij de voetbalclub Weo?

Key:

Voor de zekerheid vraag ik het nog een keer. Vindt u het goed als het interview opgenomen wordt?

Thema: “Place attachment”: “Place attachment” betekent in dit onderzoek De emotionele band van een individu met de voetbalvereniging Weo en hieraan gerelateerde plekken, gebaseerd op de persoonlijke ervaringen van het individu en de sociale vertrouwensbanden met medeleden (Gifford en Scannell, 2010, Hernandez en Hidalgo, 2001)

Hoe zou u het dorp Woldendorp omschrijven?

- Hoe is de sociale situatie in het dorp? Ons-kent-ons? Veel/weinig contact tussen dorpsgenoten? Activiteiten in het dorp, veel/weinig?
- Welke voorzieningen heeft het dorp? Welke sportvoorzieningen zijn er?
- Wat zijn de voornaamste ontmoetingsplekken in het dorp?

Hoe zou u de voetbalclub Weo omschrijven?

- Hoe zou u de clubcultuur willen omschrijven? (prestatief/gezelligheid?)
- Veel vrijwilligers/weinig vrijwilligers?
- Aantal teams? Hoeveel leden?
- In welke mate zijn de leden van Weo betrokken bij de voetbalclub?
- Heeft u veel sociale contacten bij de voetbalclub?

In hoeverre denkt u dat de sportclub Weo belangrijk is voor het dorp zelf?

- Wat betekent de club voor het dorp en de omgeving?
- Welke plek neemt de voetbalclub in, in het dagelijks leven van de dorpsbewoners?
- Zijn er nog andere plekken in het dorp die belangrijk zijn voor het dorp?

Wat betekent de sportclub Weo uit het dorp voor u?

- Hoe vaak per week bent u aanwezig op de sportclub en wat doet u er zoal? (trainen, andere functies binnen de club?)
- Hoe zou u uw gevoel bij de voetbalclub Weo omschrijven? (binding?)
- Welke aspecten van de voetbalclub Weo zijn voor u belangrijk? (gezelligheid, sporten, routine?)

Welke specifieke plekken bij de voetbalclub Weo zijn belangrijk voor u?

- Waar komt u hier vaak?
- Waarom zijn deze plekken belangrijk voor u?
- Wat zijn uw ervaringen op deze plekken?

Thema: Bevolkingskrimp

Wat merkt u van het fenomeen bevolkingskrimp?

- Hoe was de situatie in het dorp een aantal jaar geleden vergeleken met nu?

- Is het wegtrekken van mensen uit Woldendorp al te merken aan het wegtrekken van voorzieningen uit het dorp? Bv. Pinautomaten, winkels, zorginstellingen.
- Wat is merkbaar van de bevolkingskrimp op voetbalclub Weo? Zijn er dingen veranderd bij de voetbalclub/ welke dingen?
- Denkt u dat bevolkingskrimp een gevaar is voor de voetbalclub Weo?

Denkt u dat het voortbestaan van uw voetbalclub Weo in gevaar kan komen door bevolkingskrimp? → teruglopende ledenaantallen.

- Waarom wel/waarom niet? Wat vindt u daarvan?
- Wat vindt u ervan dat er dingen kunnen gaan veranderen bij Weo doordat er sprake is van bevolkingskrimp? (minder jongeren, minder teams, daardoor minder gezelligheid?)
- Denkt u dat mensen meer of minder betrokken raken bij de voetbalclub Weo doordat er sprake is van bevolkingskrimp? En waarom denkt u dat?

Denkt u dat uw binding met de voetbalclub Weo veranderd doordat bevolkingskrimp een gevaar vormt voor het voortbestaan van de club?

- Wordt de club belangrijker voor u of niet en waarom?
- Wordt de voetbalclub belangrijker voor het leven/de leefbaarheid in het dorp? Waarom wel of waarom niet?
- In welke mate verandert uw betrokkenheid bij de voetbalclub Weo? (meer inzetten/minder inzetten/geen verandering → waarom?)

Hoe ziet u de toekomst van de voetbalclub Weo voor zich?

- Wat zijn de toekomstscenario's voor de club?
- Wat betekent dat voor het dorp en haar inwoners? Bijv. maatschappelijke functie van de voetbalclub?
- Wat betekent het door u geschetste toekomstbeeld voor u? (Verhuizen?, weg bij voetbalclub?)

Afsluiting:

Zijn er nog vragen die u verwacht had over dit onderwerp en die ik dus misschien ben vergeten?

Hebt u zelf nog iets wat u kwijt wilt over de voetbalclub Weo, het dorp Woldendorp, of over bevolkingskrimp?

Wat vond u van het interview?

Heeft u nog de behoefte om op de hoogte gehouden te worden over de uitkomsten?

Dan wil ik u hartelijk danken voor het meewerken aan dit interview.

Literatuur:

Dunn K. (2010). Interviewing. In Hay, I. (Red.), *Qualitative Research Methods in Human Geography*, 101-138, Ontario: Oxford University Press.

Hernandez, B. & Hidalgo, M. C. (2001). Place Attachment: conceptual and empirical questions. *Journal of Environmental Psychology*, vol. 21, 273-281.

Scannell, L. & Gifford, R. (2010). Defining place attachment: A tripartite organizing framework. *Journal of Environmental Psychology*, vol. 30(1), 1-10.

